

Pismo Evropske asocijacije za psihoterapiju (EAP) povodom regulacije psihoterapije u Republici Srbiji

Napomena: Tekst koji sledi je prevod pisma Evropske asocijacije za psihoterapiju (EAP) na srpski jezik, a original na engleskom jeziku se nalazi na sledećem linku: . Originalni tekst na engleskom jeziku smatra se autentičnim i pravno relevantnim.

Predsednik EAP-a
Cătălin Zaharia, PhD, MD, BME, ECP
catalin.zaharia@nlpt.ro

Generalni sekretar EAP-a
Tom Warnecke
generalsecretary@europsyche.org

9. februar 2026. godine

Za: Narodnu skupštinu Republike Srbije

Ovo pismo vam upućuje Evropska asocijacija za psihoterapiju (European Association for Psychotherapy – EAP), vodeća evropska organizacija za psihoterapiju i nevladina organizacija sa konsultativnim statusom pri Savetu Evrope. EAP okuplja organizacije članice iz 43 evropske zemlje, kako iz EU tako i izvan EU, i radi na tome da visokokvalitetna, akreditovana psihoterapija bude dostupna svima kojima je potrebna širom Evrope (www.europsyche.org).

Skrećemo vam pažnju na značajan rizik u aktuelnom zakonodavnom pristupu regulaciji psihoterapije u Republici Srbiji. Konkretno, postoji rizik da se psihoterapija tretira prvenstveno kao specijalizacija drugih profesija, umesto da bude prepoznata kao posebna profesionalna oblast sa sopstvenim kompetencijama, odgovornostima i zahtevima u pogledu obrazovanja i obuke. Bez takvog jasnog i posebnog priznanja, Srbija rizikuje da uspostavi regulatorni okvir koji nije usklađen sa evropskim standardima i koji može biti štetan po njene građane.

Iz tih razloga, EAP preporučuje da Savez društava psihoterapeuta Srbije, kao nacionalna krovna organizacija EAP-a u Srbiji, bude formalno uključen kao stručni partner u izradu, konsultovanje i izmene zakonodavstva koje se odnosi na psihoterapiju i mentalnu i emocionalnu zdravstvenu zaštitu u Republici Srbiji.

Ključne tačke:

- Profesionalni identitet: Psihoterapija zahteva specifične i složene kompetencije (relacione i procesno zasnovane) koje se razlikuju od medicinskog ili psihološkog obrazovanja.
- Standardi obrazovanja: Standardi EAP-a zahtevaju nivo ekvivalentan master studijama (EQF nivo 7), sa minimumom od 3.200 sati obuke tokom sedam godina. Psihoterapija nije specijalizacija drugih profesija.
- Bezbednost pacijenata: Nezavisna regulacija je neophodna kako bi se sprečile klasifikacione greške u zakonodavstvu koje dovode do neadekvatne obuke i potencijalne štete po pacijente.
- Usklađenost sa Evropom: Posebno priznanje profesije usklađeno je sa ESCO i ISCO-08 okvirima i omogućava slobodu kretanja stručnjaka u skladu sa Direktivom 2005/36/EZ.
- Preporuka: EAP snažno poziva na formalno uključivanje Saveza društava psihoterapeuta Srbije kao stručnog partnera u izradu ovog zakonodavstva, kako bi se obezbedilo ispunjavanje međunarodnih standarda kvaliteta i bezbednosti.

Psihoterapija je nezavisna profesija sa specifičnim i složenim kliničkim kompetencijama. Psihoterapeuti se ne mogu definisati isključivo na osnovu prethodnog obrazovanja iz psihologije ili medicine — diploma iz psihologije ili medicine, čak i u kombinaciji sa ograničenom tehničkom obukom, ne obezbeđuje kompetencije neophodne za etičku i bezbednu praksu. Obrazovanje iz psihoterapije mora biti posebno osmišljeno za psihoterapijski rad.

Neadekvatna obuka iz psihoterapije dovodi do konkretnih rizika: pogrešno primenjenih intervencija, neefikasnog tretmana, razvoja zavisnosti, kršenja granica i emocionalne destabilizacije. Zbog toga je nezavisna profesionalna regulacija od suštinskog značaja za bezbednost pacijenata i kvalitet nege — psihoterapija koju sprovode neadekvatno obučeni praktičari izaziva merljivu štetu.

Standardi obuke EAP-a zahtevaju minimum od 3.200 sati tokom sedam godina, na EQF nivou 7. Prve tri godine obuhvataju relevantno univerzitetsko obrazovanje — uz prepoznavanje da društvene nauke, a ne samo psihologija, predstavljaju odgovarajući ulazni put. Nakon toga sledi najmanje četiri godine specijalizovane psihoterapijske obuke, koja uključuje lično terapijsko iskustvo, teorijsko učenje, superviziranu kliničku praksu i profesionalnu praksu. Uspešan završetak vodi ka Evropskom sertifikatu za psihoterapiju (ECP).

Dokazi iz regulatornih politika u državama članicama EU pokazuju dosledan obrazac: kada se jedna profesija podredi drugoj, regulatorni okviri se oslanjaju na kompetencijski model „nadređene“ profesije i sistematski zanemaruju stvarne ključne funkcije koje se obavljaju u praksi. To predstavlja klasifikacionu grešku u regulatornom dizajnu — uporedivu sa regulisanjem medicinskih sestara kao subspecijalizacije lekara. Obe profesije deluju u zdravstvu, ali su njihove kompetencije i odgovornosti suštinski različite. Kada se psihoterapija klasifikuje kao grana psihologije ili medicine, ključne kompetencije u oblasti relacije bezbednosti, upravljanja granicama i integriteta terapijskog procesa bivaju sistematski zanemarene.

Evropski okvir veština, kompetencija, kvalifikacija i zanimanja (ESCO) prepoznaje psihoterapeuta kao posebno zanimanje sa sopstvenim profilom kompetencija. Ovo priznanje je u skladu sa Međunarodnom standardnom klasifikacijom zanimanja (ISCO-08, grupa 2634), koja psihoterapeute jasno razlikuje od psihologa i lekara.

Regulatorni okviri koji asimiluju psihoterapiju u druge profesije stvaraju neusaglašenost sa Direktivom 2005/36/EZ o priznavanju profesionalnih kvalifikacija, koja omogućava mobilnost na osnovu uporedivih standarda obuke. Takva konfuzija ograničava slobodu kretanja za procenjenih 120.000 praktičara širom Evrope. Podnošenje predloga Zajedničkog okvira obuke (Common Training Framework – CTF) Evropskoj komisiji od strane EAP-a 2021. godine pokazuje da profesija već poseduje koherentnost potrebnu za panevropsko priznanje.

Kako Srbija napreduje u procesu pristupanja Evropskoj uniji, usklađivanje profesionalnih regulatornih okvira sa standardima EU predstavlja i praktičnu nužnost i pokazatelj zakonodavne zrelosti. Priznavanje psihoterapije kao posebne profesije u skladu sa ESCO, ISCO-08 i Direktivom 2005/36/EZ pozicioniralo bi zakonodavstvo Srbije u oblasti mentalnog zdravlja među najnaprednija u Evropi.

Zemlje poput Austrije, Nemačke, Malte, Hrvatske, Finske, Italije, Luksemburga, Holandije, Poljske i Švedske uspostavile su zakonske okvire koji prepoznaju psihoterapiju kao profesiju sa jasno definisanim standardima. Ovi okviri doprineli su većoj jasnoći prakse i obezbeđenju kvaliteta, odgovarajući na rastuću javnu potrebu za dostupnom i regulisanom psihoterapijom.

Psihoterapija je međusektorska profesija i ne bi trebalo da bude ograničena isključivo na zakonodavstvo iz oblasti zdravstva. Psihoterapeuti koji rade u socijalnim službama, obrazovanju, pravosuđu ili drugim sektorima takođe treba da budu obuhvaćeni zakonodavnim okvirom. EAP preporučuje da zakonodavstvo jasno definiše obrazovne zahteve za psihoterapiju, kao i uslove za obavljanje psihoterapijskih aktivnosti.

Međunarodni dokazi dosledno pokazuju da ulaganje u psihoterapiju donosi merljive ekonomske povrate. Analiza Svetske zdravstvene organizacije, objavljena u časopisu *The Lancet Psychiatry* (Chisholm i sar., 2016), pokazala je da svaki uloženi američki dolar u lečenje depresije i anksioznosti donosi četiri dolara kroz poboljšano zdravlje i produktivnost radne snage. OECD i Evropska komisija procenjuju da mentalni poremećaji koštaju države članice EU više od 600 milijardi evra godišnje — više od 4% BDP-a — kroz troškove zdravstvene zaštite, invalidnine i izgubljenu produktivnost (*Health at a Glance: Europe*, 2018). Program Ujedinjenog Kraljevstva *Improving Access to Psychological Therapies (IAPT)*, razvijen na osnovu ekonomskog modeliranja Londonske škole ekonomije (Layard & Clark, 2015), pokazao je da se psihoterapija ekonomski isplati: uštede kroz smanjenje invalidskih davanja i povećanje poreskih prihoda nadoknađuju troškove tretmana, dok pacijenti sa hroničnim telesnim oboljenjima koji dobijaju psihoterapiju beleže smanjenje hospitalizacija od 20%. Najnovija analiza OECD-a (*Mental Health Promotion and Prevention*, 2025) potvrdila je da je širenje pristupa strukturisanoj psihološkoj terapiji isplativo ili čak donosi uštede u svakoj analiziranoj zemlji.

Vizija Evropske asocijacije za psihoterapiju jeste Evropa u kojoj se emocionalno i mentalno blagostanje prepoznaju kao fundamentalne ljudske potrebe. EAP nudi svoju stručnost, iskustvo i znanje kako bi podržala Srbiju u razvoju efikasnog zakona o psihoterapiji, koji doprinosi integrisanom, multidisciplinarnom pristupu mentalnom zdravlju, u kome svaka profesija doprinosi svojim specifičnim znanjem dobrobiti građana.

Srdačno,

Predsednik EAP-a

Čatālin Zaharia

ECP psihoterapeut

Viši psihijatar

Menadžer u zdravstvenom sistemu – biomedicinsko inženjerstvo

Generalni sekretar EAP-a

Tom Warnecke